

2.3.1.3 De maatschappelijke uitwerking van de belastingwetgeving: een behoorlijke verhouding overheid - burger

Het streven naar gerechtigheid impliceert dat er aandacht moet zijn voor de maatschappelijke uitwerking van de belastingwetgeving. Het gaat onder meer om de vraag welke uitwerking de belastingwetgeving heeft op de relatie tussen de belastingdienst en de belastingbetaler. Er dient immers sprake te zijn van een behoorlijke relatie tussen de overheid en de burger op fiscaal terrein, want dat maakt deel uit van het streven naar gerechtigheid. Onder een behoorlijke verhouding tussen de overheid en de burger op fiscaal terrein verstaan Adriani en Van Hoorn dat willekeur binnen deze verhouding moet worden uitgesloten. Hiermee volgen zij de tweede stelregel van Adam Smith en de door Bühler opgestelde regels betreffende de techniek van de belastingheffing(wetgeving). Ook voor een behoorlijke relatie tussen de overheid en de burger op fiscaal terrein kan een kenbare, rechtszekerheid biedende belastingwetgeving voorwaarde zijn. Immers, wetgeving die bij haar uitvoering rechtsonzekerheid oproept, brengt het risico van conflicten en spanningen met zich mee en deze hebben doorgaans géén goede uitwerking op de onderlinge relatie van degenen die bij het proces van belastingheffing zijn betrokken.

2.3.1.4 De maatschappelijke uitwerking van de belastingwetgeving: de kosten van de belastingheffing

Ook de kosten van het proces van belastingheffing verdienen aandacht. In dit kader verwijzen Adriani en Van Hoorn naar de ideeën van Adam Smith en wel naar zijn derde en vierde stelregel die de belangen van de belastingbetaler behelzen. De belastingbetaler is erbij gebaat dat met de praktische uitvoering van de belastingwetgeving niet te veel kosten zijn gemoeid. Deze kosten hangen onder andere samen met de aard en structuur van de belastingwetgeving; dat wil zeggen met het soort wetgeving.¹⁷⁰

2.3.1.5 De maatschappelijke uitwerking van de belastingwetgeving: het voorkomen van fraude

De aandacht voor de maatschappelijke uitwerking van de belastingwetgeving impliceert dat er tevens wordt nagegaan of de belastingwetgeving als zodanig oorzaak van ontwijkings- dan wel onduikingsgedrag (fraude) kan zijn. Het heeft immers, volgens Smith, geen zin belastingwetgeving tot stand te brengen die aanzet tot "Smuggeln" om vervolgens diegenen te straffen die daartoe overgingen. Aldus wordt tevens voorkomen dat er een einde wordt gemaakt (via straffen) aan economische activiteiten die in maatschappelijk- en economisch opzicht van belang kunnen zijn.¹⁷¹

¹⁷⁰ Zie hoofdstuk 2.5.3.

¹⁷¹ Zie de hoofdstukken 2.5.1.2 en 2.5.2.1.